

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קמז.

עין משפט נר מצוה

פ א מיי פ"ח מהל' מנה
ה' ו סמג עין מא
טוש"ע א"ח סי' תעט
טע"ב א סי' תע"ב פ"ו:
פ ב טוש"ע א"ח סי'
תס סעיף ב'
פ ג ד מיי פ"ח מהל'
מנה ה' יא סמג
עין מא טוש"ע א"ח סי'
תע"ב פ"ו סי' פ"ח
צ א ו מיי פ"ח סי' פ"ח
מהל' מנה ג'
סמג שם טוש"ע שם פ"ח:
צ ב ד שם פ"ח ו הנהג':
צ ב ח מיי פ"ח שם הל'
ה' פ"ח ה' ז:

רבינו חננאל

ד"א לחם עוני מה דרכו
של עני הוא מסיק ואשתו
אופה וכו', אע"פ שאין
חרושת מצוה, ואמאי מיימי
ליה משום קפא כדפרישנו
למעלה, ו' אלעזר בר'
צדוק [אמר] החרושת
מצוה, והביא רביה לדבריו
שכן היו תגרי ירושלם
אומרים קחו לכם תבלין
למצוה, מכלל שחרושת
מצוה, מאי מצוה, ו' לוי
אמר וכו' לתפוח שאמר
תחת התפוח עוררתיו וכו',
ו' יוחנן אומר וכו' לויט.
אמר אבי הלכך צריך
לקיחה [לקיחה] וכו'
לתפוח וצריך לסמוכיה
זכר לויט, תגרי חרץ
שבירושלים היו אומרים
בואו וקחו לכם תבלין
למצוה, כהן קמחו וכיוצא
בו זכר לתבן שבטיט.
מתנ' מוני לו כוס שני
וכאן הבן שואל וכו', ת"ד
אם היה הבן חכם הבן
שואל את אביו ואם לאו
אשתו שואלתו, ואפי' שני
תלמידי חכמים בקיאיין
בהלכות הפסח שואלין
זה את זה מה נשתנה
הלילה הזה מכל הלילות,
ואסיקא אמר רבא שבכל
הלילות אין אנו מטבלין
אפילו פעם אחת הלילה
הזה שתי פעמים, מתחיל
בגנות מאי היא, רבא אמר
מתחלה עובדי כוכבים
היו אבותינו, רב יוסף
אמר עבדים היינו לפרעה,
והאידנא עברין כרתוייהו.

מה דרכו ש' עני בפרוסה. נראה דגם המוילא צריך לזכך על
הפרוסה^א וכן משמע בפ' כ"ד מצרכין (בבב"ב דף לט:). דקאמר
הכל מודים לענין פסח שמניח פרוסה בתוך השלימות וזוילע פ"א אפילו
למ"ד מצרכין על השלימה ופוסח את השלימה אלף על הפרוסה
משום מה דרכו של עני כו' ומניחה
בתוך השלימה כפי שיהא נראה שבלע
על השלימה ומשמע דלענין המוילא
קמיידי^ב וקאמר בתר הכי ו"א ר' חייא
בר אבא צבנת חייז לזווע על
שני ככרות שנאמר לקטו לחם משנה
ועיקר מילתיה דר' חייא בר אבא
בפרק כל כתבי (שבת ד' קז:) אלף להכי
מיימי התם אחר פסח לומר שצריך
שם מניח מכל הימים ולקטו לחם משנה
וחייז לזווע על שני ככרות זין צבנת
זין צייט דאי לאו הכי למה הביא
שם מילתיה דר' חייא וכן פסק רב
אלפס דצריך לזווע על שני ככרות
זיוס טוב והטעם לפי שהיה לחם
משנה יורד צערזי ימים טובים
וקשה שאנו מתפללים צאתה קדשת
וצרכתו מכל הימים וקדשתו מכל
הזמנים ואמר (בבב"ב פ"ג פ"ג
ש"ג) זמן זכרו זמן קדשו משמע
צייט היה מן יורד ו' וכן היה נוהג
ה"ר מנחם מיוני וה"ר יוס' טוב
שהיו מצרכין הכל על הפרוסה^א אך
ר"י היה מצרכין המוילא על השלימה
והדר על אכילת מנה על הפרוסה
וזווע משתייה יחד וכן עמא דבר
ולכן עושין על השלישית כריעה כדי
לקיים מצוה שזלשתן:

צריך לסמוכיה וצריך לקיחה.
וזכרנו למי אמר את דעת
זכר לדם ומשום הכי קרי ליה טיבולו
במשקה וכן עמא דבר לסמוכי וצשעת
אכילה מקלשין אותם זיין ושותן
וצבנשות הגלויות מפרש לעומת
חרושת צפירות שנדמה לנסת ישראל
צזיר השריט (ת) תחת התפוח
עוררתין כפלח הרמון התאנה חנטה
אמרתי אעלה בתמר אגוז אל גנת
אגוז ושקדים על שם שקד הקצ"ב.
על הק: ר' תגרי חרץ שבירוש"ב.
משמע דהלכה כר' אלעזר בר' לזוק
וגם כפספריס ככז ר' יוסף ונימוקו
עמו וכן עשה ה"ר יוסף צסדרו
חרושת זכר לויט:

הלילה הזה מרור. הא דלא
אמר כולו מרור משום
דאכלינן שאר ירקות צטיבול ראשון:
בולר צ"ל. רב חסדא מוקי לה
באלו דברים (לעיל דף ע"ב) כגן
מימא דאמר חגיגה הצבחה עם הפסח
אינה נאכלת אלף ללי ואע"ג דקאמר
התם ואמר רב חסדא וצפרקין
ליתיה דרך הגמרא כן:
ואמרתם זבח פסח הוא.
פ"י באמרה שצריך
לומר פסח זה שאנו אוכלין ואיתקש
מנה ומרור לפסח ול"ל נמי מנה זו מרו'
ז: ו' **פ"ב** אהנו בו. י"א שבע
הדלות ולא יותר כנגד ו' רקיעים:
וחותם

אף כאן צפרוסה. לזכך על אכילת מנה.
צרכת המוילא דלא גרע משאר ימים טובים
ככרות שלימות וזווע מאחת מהשלימות:
אופה. כדי שלא תחמיץ: **משום קפא**.
ארס: **קפא דחסא חמא**. מי שאכל
חרת וחלה צבזיל הקפא יאכל כנון
ויפשא: **קפא דחמא כרסי**. מי שאכל
כנון וקשה לו יאכל כרסי: **המימי**.
ישתה מים חמיין: **קפא דנולחו**
חמימי. ארס של כל ירקות חמיין
רפואה להן: **וכר לתפוח**. שהיו
יולדות צנייהן שם צלא עכז שלא
יכירו צהן מצריים דכתיב תחת
התפוח עוררתין (שיר ח): **לסמוכיה**.
להטיל וללכתו צו הרבה כדי שיהיה
עצ וצריך לקהייה להטיל צו תפוחים
ויין ומלתא דלית צו קיוהא: **צריך**
לקהייה. זכר לתפוח וצריך לקהייה
זכר לטיט: **פזלו**. ירקות שמטבלין
בחרושת זכר לתבן וחרושת שכותשים
צו הדק זכר לטיט: **סגרי חרץ**. חנוונים
היוצבים אלף חלונותיהם ומוכרין כמו
מלץ מן החרסים (שם צ): **מתנ' ג'**
וכאן הבן שואל אביו. כאן צמויגת כוס
שני הבן שואל את אביו מה נשתנה
עכשיו שמוגיין כוס שני קודם אכילה:
גמ'

רשב"ם
אף כאן צפרוסה. לזכך על אכילת
מנה. ושתי שלימות מייחין משום
המוילא דלא גרע משאר ימים טובים
שצריך לזווע על שני ככרות וזווע
מאחת מהשלימות: **דרכו של עני**
הוא מסיק ואשפו אופה. ונותנו מיד
לתנור כשנגמר היסקו שירה שמח
יאטין התנור קודם שידמן עוסקין
שניהם זה צהיסק התנור חו צעיקה
אף כאן הוא מסיק ואשפו אופה כדי
שלא תחמיץ: **משום קפא**. שרף
החרות קשה הוא והרי הוא כחרס:
קפא דחסא. מי שאכל חורת וחלה
צבזיל הקפא יאכל כנון וירפא:
קפא דחמא כרסי. מי שאכל כנון
וקשה לו יאכל כרסי כרישים:
המימי. ישתה מים חמיין: **קפא**
דנולחו חמימי. ארס של כל הירקות
מים חמיין רפואה להם: **וכר לתפוח**.
במסכת סוטה (דף יא:): שהיו יולדות
שם צנייהם צלא עכז שלא יכירו צהן
מצריים דכתיב תחת התפוח עוררתין
(שיר ח): **לסמוכיה**. לכתוש צו ירקות
הרבה כדי שיהא עצה: **וצריך לקהייה**.
להטיל צו תפוחין דלית ציה קיוהא
זכר לתפוח וצריך לקהייה זכר לטיט:
פזלו. צשמים שמטבלין בחרושת
זכר לתבן וחרס' שכותשין צו הדק
זכר לטיט: **סגרי חרץ**. כמו מלץ מן
החרסים (שם צ). חנוונים היוצבים אלף
חנוותיהן ומוכרין: **מתנ' ג'** **וכאן**
הבן שואל את אביו. כאן צמויגת
כוס שני הבן שואל את אביו אם
הוא חכם מה נשתנה עכשיו שמוגיין
כוס שני קודם אכילה. ורבינו קבל
מכרז ר' יוקבן צין יקר וכן הבן שואל
כמו כן צנות כלפחד (בבב"ב ח)

כלומר דין הוא שיהא שואל צמויגת כוס שני מה נשתנה: **מטבלין פעם אחת**. טיבול ירקות בתוך הסעודה וצגמרא פריך לה: **שתי פעמים**.
טיבול ראשון דשאר ירקות וטיבול שני דמרור: **הלינה הוא כולו זלי**. צומן צצית המקדש קיים היה שואל כן: **ולפי דעמו של אביו נמארו**.
אם מצין הרבה יפרש הכל: **מתחיל בגנות**. מפרש צגמרא: **גב' אטו כל יומי לא סגיאל דלא מטבלין**. דקתני שבכל הלילות
(אין) אנו מטבלין פעם אחת. אבל אשכלל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות ליכא למיפרך הכי דהתם ה"ק צכל הלילות אין אנו
מתחיל אחר מרור: **חיובה דרדיקי**. צתמיה. הא משום הכירא דתינוקות כדי שישאלו קעצדיין: **אלף אמר רב ספרא כו'**. מהכא
שמעמר דכפי אית לן למימר שכל הלילות אין אנו מטבלין [אפילו] פעם אחת והאומר אין אנו חייצין לטבול צישוש הוא צידו: **פסח**
ואמר. לאחר שאילת לומר התחיל לומר עצדים היינו וגומר הגדה צבצח והדאה כלומר כן עשה לנו הקצ"ב שהיינו עצדים והואילנו עצם:
מתנ'

(א) יורקת הענין הרך,
(ב) לעיל ע"ג, (א) מטבלין
ועי' חו"ט ונמנה
צנמשינות וכן צפיקא
גמ' דבבב"ב, (ד) ז"א
מ"א, (ה) ז"א וירוסת,
(ו) צבכרות שם וצבנת קר:
אחא רבי אלא, (ז) ויע"ע
מוספות עירויין לת: ד"ה
ואין ותוספות צ"ב: ד"ה
(ה"א) ח' [ש"ך לע"ג],
(ט) ז"א שם,

תורה אור השלם

1. וענין האמרה לפני ה'
אלהיך ארמי אבד אבי
יורד מצרימה ורגו שם
במתי מעט ויהי שם לגו'
גדול צצום ורב:
דברים כו ה'

הגהות מהר"ב

רגשבורג
[א] גמ' אמר ליה פטרמן
מלומר מה נשתנה. י"ב
הטיט על זולתה היה
מופה זולתה ונעשה מוגל'
(האורה ח"א סי' ע"ג)
שבכל הלילות. של אנו
ימים טובים וצבנות, אנו
אוכלים חמיין ומצוה. לא
סני דלא אכלין חו תמך חו
מנה דכתיב כהו עונג הוה
הסעודה (מחזור וישרי ע"ח
(292). כולו צלי. ואפילו
התגינה (לעיל ע"ג).

מוסף רש"י

זכר לתפוח. י"א זכר
לתפוח כשני טוש"ק
הטיט על זולתה היה
מופה זולתה ונעשה מוגל'
(האורה ח"א סי' ע"ג)
שבכל הלילות. של אנו
ימים טובים וצבנות, אנו
אוכלים חמיין ומצוה. לא
סני דלא אכלין חו תמך חו
מנה דכתיב כהו עונג הוה
הסעודה (מחזור וישרי ע"ח
(292). כולו צלי. ואפילו
התגינה (לעיל ע"ג).

מוסף תוספות

א. והיינו ברכת המוציא
שמברך העני כל ימות
השנה אף כאן בפסח יברך
המוציא על הפרוסה. מוס'
הלא"ש. ב. [ד]באומי
דפליגי בכל ימות השנה
בפרושת המוציא מודים
בפסח דבצענין אפרוסה.
מוס' רי"ד מהרש"א
תלפ"ג. ג. ולא היה נוגע
כלל בשלימה דאניה אלא
משום לחם משנה. מוס'
הלא"ש צבכות לט: